IOSIF IACOB.

PROBLEMA CONSTITUȚIONALĂ A STATULUI ROMÂN ÎNTREGIT.

CONSIDERAȚIUNI DE DREPT CONSTITUȚIONAL.

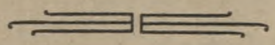

Cuvânt introductiv.

I. Constituția ca noțiune juridică. Constituția este opera națiunii ca subiectiv activ de stat Constituția istorică și neistorică. Rostul principiilor constituționale.

II. Constituția română din 1. Iuliu 1866. S'a estins vigoarea ei asupra provinciilor alipite? Deosebite păreri. Părerea noastră.

III. Constituția Regatului vechiu a trebuit modificată. Procedura modificării. Caracterul juridic al nouei constituții. Care constituție este în ființă?

ORADEA-MARE
1923.
TIPOGRAFIA „BIHARIA“ S. A.

Lei 20

IOSIF IACOB.

PROBLEMA
CONSTITUŢIONALĂ A STATULUI ROMÂN ÎNTREGIT.

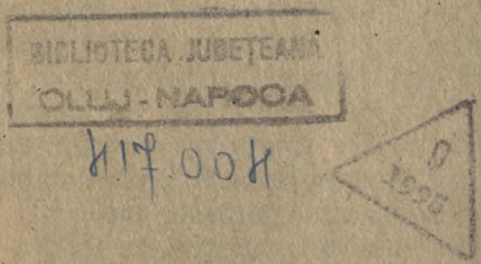

ORADEA-MARE
1923.
TIPOGRAFIA „RIHARIA“ S. A.

Cuvânt introductiv.

Constituţia nouă odată votată, cum se mai poate vorbi la noi de o problemă constituţională? Problema constituţională trebue să'şi găsiască rezolvarea şi soluţionarea ei integrală tocmai prin legiferarea nouei constituţii sau prin revizuirea constituţiei vechi. La noi noua constituţie este votată, problema constituţională ar fi în consecinţă soluţionată!?

Dar ce se întâmplă? Opinia publică a ţării totaşa, ca marea majoritate a acelora, cari se preocupă în mod teoretic şi doctrinar de chestiile constituţionale, de problema constituţională la noi, află problema constituţională prin votarea nouei constituţii nesoluţionată, ba unii sunt de părerea, că prin felul, cum s'a confecţionat şi votat, cum s'a legiferat noua constituţie de actualul parlament, adevărata problemă a reformei constituţionale nu numai, că nu a fost soluţionată, dar a luat proporţia şi semnificarea unei anarhii „constituţionale". Până când mai înainte puteam zice, că statul român întregit trăeşte sub imperiul constituţiei din 1. Iuliu 1866, astăzi, această constituţie fiind desfiinţată prin „noua constituţie" votată de actualul parlament, care constituţie însă nu dispune de criteriile adevărate şi necontestate ale unei legi fundamentale de organizare politică, nu trăim sub un regim constituţional legalmente definit, ci anarhia se prezintă la toate răspântiile vieţii noastre de stat.

Nu avem constituţie, zic foarte mulţi, pentru-că „noua constituţie" nu este constituţie. Şi pentru-că nu avem constituţie, continuă aceştia, nu trăim sub un regim constituţional, ci sub un

regim despotic, fiind bine ştiut, că toate statele au constituţie, numai statul despotic nu are.

În cele ce urmează vom supune unui examen amânunţit din punctul de vedere al doctrinei constituţionale moderne, astăzi în general acceptată şi consacrată, problema constituţională la noi. Notăm aci pe acei scriitori de drept public modern, cari reprezintă prin scrierile lor această doctrină, la francezi *Esmein, Duguit, Hauriou, Berthelemy,* la germani *Gerber, Gneist, Stein, Laband, Bluntschli, Mayer O., Jellinek, Ulbrich,* la italieni *Orlando,* la belgieni *Orban,* la englezi *Burke, Gladstone, Todd, Blackstone, Dicey,* la americani *Toquewille, Bryce, Wilson W.,* la maghiari baronul *Eötvös,* profesorii universitari: *Nagy E., Kmety, Balogh A. Concha şi Kuncz I.,* la noi profesorii universitari *C. Dissescu, P. Negulescu, A. Teodorescu, Gussi, C. Stere, Berariu, Boilă.*

Problema constituţională a statului român întregit o vom trata şi analiza aci la lumina acestei doctrine constituţionale moderne, consfinţită de legislaţiunea constituţională a statelor moderne, operând cu adevărurile indelibile, cu noţiunile juridice exacte ale ştiinţei dreptului constituţional.

Vom examina în mod obiectiv, dacă mai putem să vorbim de o problemă constituţională la noi, dacă da, atunci în ce măsură şi pentru cari consideraţiuni?

Accentuăm, vom cerceta aceste chestiuni de ordin constituţional la lumina ştiinţei dreptului constituţional modern, descopciind consideraţiunile de partid, având convingerea intimă şi neclintită, că adevărurile şi normele ştiinţei dreptului constituţional sunt şi trebue să fie mai presus, decât ori-ce consideraţie de partid şi că aceste norme nu sunt construite spre folosul sau întrebuinţarea casnică la adresa sau în favoarea unui anume partid, ci pentru realizarea binelui colectiv, a intereselor generale, cari trebue să

alcătuiască patrimoniul sufletesc al fiecărui partid politic, întru-cât nu voieşte să fie degradat la rolul unei coterii, unei facţiuni sau unei clice.

Doctrina constituţională nu diferă dela partid la partid, stă deasupra considerăţiunilor de partid şi nici nu se poate modela după interesele de partid. Doctrina constituţională trebue să fie respectată de toate partidele politice de o potrivă. Partidul politic de program totdeauna respectă în interesul ţării normele dreptului constituţional.

I.

Constituţia ca noţiune juridică. Constituţia este opera naţiunii ca subiectiv activ de stat. Constituţia istorică şi neistorică. Rostul principiilor constituţionale.

Avem noi o problemă constituţională? Ca să răspundem la această întrebare, trebue să ştim: ce este constituţia?

Constituţia este totalitatea *acelor norme de drept,* cari stabilesc şi determină principiile generale ale *vieţii de stat* şi ale organizaţiunii politice. De aci urmează, că constituţia nu este numai organizarea puterii de stat, ci constituţia cuprinde toate acele norme juridice, cari reglementează fiecare element constitutiv al statului precum şi raporturile reciproce ale acestora.

Elementele componente ale statului sunt: teritoriul, populaţiunea şi puterea de stat. Constituţia în consecinţă va reglementa caracterul şi situaţia juridică a acestor elemente constitutive. Astfel constituţia este totalitatea acelor norme juridice, cari determină unitatea, indivizibilitatea şi inalienabilitate, integritatea *teritoriului de stat;* drepturile şi datorinţele *cetăţenilor,* a căror universitate formează *populatiunea* şi organizaţia *puterii de stat,* în această sferă compoziţiunea, atribuţiunile şi funcţionarea organelor principale ale vieţii de stat. Aceste organe sunt: Capul statului, parlamentul (adunarea deputaţilor şi senatul), guvernul (ministeriile) şi organul judiciar.

În detaliu constituţia *reglează:* 1. *Raportul teritoriului* ca element constitutiv al statului,

către persoana de stat, proclamând unitatea, indivizibilitatea şi inalienabilitatea acestui teritoriu şi determinând diviziunile administrative ale acestuia.

2. *Raportul între cetăţeni şi stat* stabilind pe de o parte drepturile cetăţeanului, pe de alta parte datorinţele cetăţeanului; *drepturile cetăţeanului* (drepturi civice) împărţindu-le în două categorii: *drepturi fundamentale* (libertăţi civile) şi *drepturi politice* (libertăţi politice), cari categorii primesc denumirea: drepturile *constituţionale* (publice) ale cetăţeanului.

Drepturile fundamentale cetăţeneşti consacrate atât de doctrina generală, cât şi de legislaţiunile statelor moderne sunt următoarele: libertatea individuală, inviolabilitatea domiciliului, libertatea muncei, dreptul de proprietate, libertatea credinţei religioase şi a cultului, libertatea presei, libertatea învăţământului, libertatea de reuniune şi asociaţie, dreptul de petiţiune şi plângere, dreptul la limbă şi egala indreptăţire a naţionalităţilor.

Drepturile politice ale cetăţeanului sunt următoarele: dreptul de alegere şi dreptul de a putea fi ales în reprezentarea naţională, în consiliile judeţene şi comunale, dreptul de a fi admis în funcţiunile publice şi dreptul de a fi membru al juriului.

Datorinţele cetăţeanului cele mai esenţiale sunt: supunerea cetăţenească, credinţă către patrie şi Tron, datoria de contribuţie, datoria serviciului militar şi a învăţământului.

3. Raportul între organele principale ale vieţii de stat şi compoziţiunea, funcţionarea, atribuţiunile acestora. Constituţia determină drepturile şi datorinţele Capului statului, Parlamentului, Guvernului, Judecătoriilor adecă ale organelor puterii legislative, executive şi judiciare şi în sfera puterii executive atribuţiunile esenţiale şi carateristice ale corporaţiunilor autonome administrative.

Constituţia este opera naţiunii ca subiect activ de stat.

Din cele ce preced urmează, că constituţia este cuprinsul principiilor generale, cari determină *viaţa naţiunii,* privită aceasta *ca subiect activ de stat* şi anume pentru motivul, că naţiunea nu este altceva decât rezultanta elementelor constitutive ale statului adecă totalitatea *cetăţenilor,* cari trăesc pe un anume *teritoriu* subt o anume *putere de stat organizată. Naţiunea din punctul de vedere al dreptului constituţional este totalitatea cetăţenilor dimpreună cu organele vieţii de stat* (adecă teritoriu + populaţiune + putere de stat.)

Aceasta este concepţia — unica corectă — a naţiunii, din punctul de vedere al ştiinţei dreptului constituţional. Şi de oare-ce dreptul constituţional este norma, care regulează raporturile vieţii de stat în mod îndatoritor, în aceste raporturi trebue să aplicăm această noţiune a naţiunii.

În acest senz naţiunea este subiect activ de stat adecă naţiunea dispune de teritoriul, de cetăţenii şi puterea statului, de toate organele puterii de stat, pentru-că *izvorul şi deţinătorul tuturor drepturilor şi puterii de stat este naţiunea. Iată suveranitatea naţională,* suveranitatea naţiunii.

Suveranitatea naţiunii în acest înţeles şi în această întindere coincide cu suveranitatea de stat, pentru-că naţiunea, ca subiect activ de stat este însuşi statul, ca persoană suverană, având naţiunea aceleasi elemente constitutive ca şi statul.

Constituţia fiind cuprinsul principiilor generale, cari regulează viaţa de stat, viaţa naţiunii, iar naţiunea fiind suverană, urmează, că constituţia este şi trebue să fie opera naţiunii.

Naţiunea creiază principiile generale ale vieţii de stat cu ajutorul organelor constituţionale.

Aceste principii generale sunt cuprinse în statele moderne — cari au la baza organiza-

ţiunii vieţii publice *egalitatea de drept* (sau civilă) — în legi scrise sau nescrise (utilizând terminologia dreptului constituţional englez).

Constituţia scrisă şi nescrisă.

Dacă principiile fundamentale ale vieţii de stat sunt formulate în o lege sau mai multe legi scrise — în acest caz constituţia este scrisă, (avem înaintea noastră cazul constituţiei scrise), iar dacă principiile fundamentale ale aşezării politice a unei naţiuni sunt cuprinse nu în legi, ci în tradiţie şi obiceiuri, cari având tăria legii se numesc legi nescrise, în acest caz — constituţia este nescrisă, cutumieră, istorică faţă cu cealaltă formă a constituţiei, care se mai numeste şi constituţie neistorică.

Constituţia este un complex de norme juridice, cari determină principiile fundamentale ale aşezării şi organizării vieţii de stat. Aceste principii fundamentele determină şi regulează viaţa naţiunii, privită naţiunea, ca subiect activ de stat.

Normele, cari alcătuiesc constituţia, sunt *norme juridice.*

Aceste norme juridice se prezintă în toate statele moderne sub formă *de lege.*

Legea, care cuprinde în sine vr'un principiu fundamental al aşezării şi organizării vieţii naţionale, se numeşte *lege constituţională.* Constituţia poate fi cuprinsă în una sau mai multe legi constituţionale.

Legea constituţională se prezintă în stalele cu constituţiunii neistorice, ca *lege fundamentală,* iar în statele cu constituţiuni istorice, *ca lege ordinară.*

Constituţia se prezintă în formă de lege pentru motivul, ca conţine principiile fundamentale ale vieţii de stat, *iar aceste principii le fixează naţiunea, ca subiect activ de stat, cu voinţa sa suverană.*

Naţiunea îşi esprimă voinţa sa suverană prin organul hotărât, delegat de ea şi acest organ este: organul legislativ.

În statele cu constituţie neistorică organul legislativ este de două categorii: organ legislativ *constituant* şi organ legislativ *ordinar*. Organul legislativ constituant legiferează (face şi modifică) constituţia; organul legislativ ordinar reglementează în cadrele determinate de constituţie raporturile importante şi esenţiale ale vieţii de stat.

Ca legiuitorul ordinar să se menţină în cadrele fixate de constituţie e nevoe, ca un organ principal al statului să aibă drept de a examina constituţionalitatea legilor ordinare. Acest organ este judecătoria.

În statele cu constituţie istorică organul legislativ este acelaşi atât pentru legile constituţionale, cât şi pentru legile ordinare. În aceste state parlamentul deţine puterea suverană în plenitudinea ei. În aceste state (Englitera, Ungaria) constituţia este o lege ordinară confecţionată şi modificată de parlament.

În statele cu constituţie neistorică deţinătorul puterii suverane depline este organul legislativ constituant. Acest organ însă funcţionează numai atâta vreme, până când stabileşte principiile fundamentale relative la elementele constitutive ale statului sau cele odată stabilite le modifică. În funcţiune normală, periodică rămâne organul legislativ ordinar, care încă este suveran, dar numai în cadrele prevăzute de constituţie.

Rostul principiilor constituţionale.

În toate statele moderne — fie că au constituţie istorică, fie că au constituţie neistorică — găsim la baza vieţii de stat unele principii fundamentale, cari în ultima analiză reglementează raportul cetăţenilor către organele principale ale vieţii de stat şi cari asigură o desfăşurare liberă a energiilor individuale, dar totodată şi a energiilor naţionale. Aceste principii garantează pe de o parte dezvoltarea şi fericirea individului, pe de alta parte dezvoltarea şi fericirea naţiunii, asigurând convieţuirea indivizi-

lor, dar şi o colaborare armonioasă a individului cu naţiunea pentru atingerea scopurilor publice, cari se sintetizează în dezvoltarea şi fericirea întregului, care este naţiunea, dar şi a părţii, care este individul.

Aceste principii fundamentale ale vieţii de stat sunt produsul desvoltării, evoluţiei istorice, am putea zice, fără excepţie. Nu sunt produsul logicei abstracte numai, ci sunt rezultatul experienţei făcută de o bună parte, cea mai nobilă parte a omenimii pe drumul presărat cu sângele multelor generaţii în lupta pentru o viaţă liberă, individuală şi naţională.

În statele cu constituţie istorică principiile fundamentale ale organizării politice se desvoltă şi se fixează în cursul timpului, nu de odată şi nu în întregime, ca în statele cu constituţie scrisă, neistorică, în cari principiile fundamentale ale vieţii de stat sunt fixate la o anume epocă (sau în scurte intervaluri), şi în întregime. Dar şi în acest caz principiile de bază ale organizării vieţii de stat sunt produsul evoluţiei istorice, a experienţei făcută de alte popoare, la care aceste principii au fost desvoltate de însaşi viaţa poporului, cu care sunt concrescute.

Dar fiind-că nu sunt concrescute cu viaţa poporului, care le împrumută totalmente sau numai în parte dela alte naţiuni, trebuesc garanţii, că vor fi respectate, că nu vor fi tot aşa de uşor şi repede modificate, cât de uşor şi repede au fost împrumutate! De aci deosebirea între *legea fundamentală şi legea ordinară.*

Este natural, că o constituţie istorică, a cărei principii intră şi se întăresc în opinia publică prin aplicarea lor continuă în decursul veacurilor, asigură o desvoltare fără zguduiri atât a individului, cât şi a naţiunii pe toate terenele vieţii sociale şi politice.

Principiile constituţionale trebuesc respectate.

S'a zis cu multă dreptate, că „constituţia istorică o poartă cetăţenii în inima lor, iar cea scrisă în buzunarele lor". *Pentru progresul atât al individului, cât şi al colectivităţii naţionale este absolută nevoe, ca principiile constituţionale sa fie respectate atât de cetăţeni, cât şi de toate organele vieţii de stat.* Este absolută nevoe, ca aceste principii oamenii să le poarte în inima lor şi nu în buzunarele lor, scrise pe un petec de hârtie pentru îutrebuinţare de ocazie.

Din acest motiv constituţiile neistorice, scrise trebue să devină prin o aplicare continuă, severă şi scrupuloasă a principiilor constituţionale constituţii istorice, cari singure pot să garanteze o viaţă de stat liniştită, conservarea şi perfecţionarea atât a individului, cât şi a colectivităţii şi cari singure pot să formeze nu numai *baza juridică,* dar şi *fundamentul moral* al alcătuirii de stat.

Toată lumea este convinsă despre aceste adevăruri, toate naţiunile depun cele mai sincere şi cele mai forţate silinţe pentru a avea o *constituţie crescută din solul sufletului naţional, o emanaţiune a geniului naţional sau constituţie intrată în modul de gândire şi simţire a poporului, în opinia şi convingerea publică, în inima cetăţenilor şi în mentalitatea tuturor organelor vieţii de stat.*

O atare constituţie trebue să fie totdeuna opera naţiunii, ca subiect activ de stat, *trebue să aibă la bază suveranitatea, voinţa suverană a naţiunii.*

II.

Constituţia română din 1. Iuliu 1866. S'a estins vigoarea ei asupra provinciilor alipite? Deosebite păreri. Părerea noastră.

Regatul vechiu a trăit până la unirea tuturor românilor într'un singur stat sub regimul constituţiei din 1. Iuliu 1866. Această constituţie este opera naţiunii române, ca subiect activ de stat, având la bază suveranitatea, voinţa suverană a naţiunii române. Este însă o constitutie importată, împrumutată (pe de a întregul) dela poporul belgian cu foarte puţine abateri dela textul constituţiei belgiane. În consecinţă este o constituţie scrisă, neistorică, care se prezintă sub forma unei legi fundamentale, care ea însaşi prevede formalităţile şi modalităţile, pe lângă cari se poate modifica.

Constituţia belgiană din 1831 are ca principiu de bază suveranitatea naţiunii şi este recunoscută ca constituţia cea mai liberală a timpului. Este evident insă, că decopierea şi împrumutarea acestei constituţii pentru tinerul stat român a fost o mare greşală. Altele erau acolo energiile şi forţele sociale, economice, culturale şi politice şi altele la poporul român din Principatele Unite, care acum se aranjau pentru o viaţă liberă naţională.

Această împrejurare formează motivul principal, pentru care constituţia din 1866 a remas în mare parte nerespectată. Spiritul, sufletul ei nu a fost spiritul, nu a fost sufletul naţiunii române. Constituţia din 1866 nu este produsul geniului poporului român. Este opera naţiunii române ca subiect activ de stat adecă numai după *dreptul formal.*

Nu se poate contesta însă, că constituţia din 1866 a fost pentru naţiunea română un puternic reazim pe calea progresului social şi politic.

Alipindu-se Transylvania. Banatul, Crişana, Maramureşul, Bucovina şi Basarabia, către Regatul României *din voinţă liberă şi fără condiţiuni — pe baza dreptului de autodeterminare* — şi această alipire fiind recunoscută şi de tratele de pace, Regatul României s'a întregit cu provinciile alipite într'un singur stat *naţional şi unitar.*

S'a estins vigoare ei şi asupra provinciilor alipite?

Se ridică acum chestiunea de a se şti, că statul unitar român din momentul *naşterei* injghebărei sale *juridice,* din momentul alcătuirii sale, ce constituţie are? Adecă care sunt normele juridice, cari determină *principiile fundamentale* ale aşezării şi organizării statului român întregit? Sunt normele juridice cuprinse în legea constituţională a Regatului vechiu sau pentru provinciile alipite au remas în fiinţă în materie constituţională normele juridice ale statelor, de cari s'au despărţit provinciile alipite?

De sine înţeles, că statul român întregit trebuia să aibă constituţie, pentru-că din momentul alcătuirii sale s'a prezentat ca un *stat modern constituţional* adecă ca un stat, care are la baza vieţii publice *egalitatea de drept* şi care, pe lângă că se înfăţişa cu o *organizaţie a puterii de stat, recunoşteà şi garantà libertăţile civile şi politice ale cetăţenilor.*

Dl profesor univerzitar R. Boilă în expunerea de motive a anteproectului de constituţie pregătit de dsa zice: „Unirea diferitelor provincii, întâmplată în mod necondiţionat în ce priveşte supunerea lor puterii suverane a statului român *întregit*... în special nu însemnează, că *provinciile s'au supus de drept dispoziţiunilor vechei constituţii.* E deosebire între supunerea la suveranitatea statului român întregit, *care corespunde suveranităţii colective a vechiului Regat şi a provinciilor unite* şi între adoptarea orga-

nizaţiei, care priveşte numai viaţa de stat şi suveranitatea vechiului Regat."

„*Dacă provinciile unite s'au supus unor dispoziţiuni a vechei constituţii* din consideraţiuni de supremă necesitate şi din înait simţ patriotic nu însemnează, că au abordat dreptul lor la o nouă şi unitară organizaţie a statului Român."

În manifestul partidului naţional român din 10 Oct. 1922 aflăm următorul pasagiu: *Contituţia veche (adecă a Regatului vechiu) nefiind extinsă prin voinţa naţională, legal exprimată, asupra provinciilor de dincoace de Carpaţi, nu poate fi aplicată în aceste provincii, în afară de dispoziţiile, care rezultă din principiul monarhic şi parlamentar. Adunarea Naţională din Alba-Iulia a pretins cu votul unanim al obştei româneşti, ca statul român întregit să primească o nouă asezare constituţională.*"

Dl *C. Stere,* fost profesor univerzitar în *expunerea de motive* elaborată de dsa la anteproectul de constituţie întocmit de secţia de studii a partidului ţărănesc zice: „Constituţia din 1866, sub a cărui regim a trăit vechiul Regat, nu poate fi, deci întinsă asupra provinciilor unite, fără voinţa lor *expres şi liber* declarată."

Dl *C. Stere* continuă: „Cum foarte bine spune d. *Romul Boilă,* în expunerea de motive a anteproectului său de constituţie, e o deosebire între suveranitatea colectivă a întregii naţiuni, din Regat şi provincii şi organizaţia politică, care privia numai viaţa de stat a vechiului regat."

Părerea dlui Boilă în rezumat este următoarea:

Este adevărat, că unirea provinciilor româneşti în ce priveşte supunerea lor puterii suverane a statului român *întregit* s'a întâmplat în mod necondiţionat, aceasta însă nu înseamnă, că provinciile s'au supus de drept dispoziţiilor vechei constituţii, pentru că ele sau supus su-

veranitatii statuiui român întregit, care corespunde *suveranităţii colective* a vechiului Regat şi a provinciilor unite. Constituţia vechiului Regat priveşte numai viaţa de stat şi suveranitatea vechiului Regat.

Constituţia vechiului Regat de drept nu este în fiinţă în provinciile alipite pentru motivul, că nu a fost întinsă asupra acestora cu voinţa lor *expres şi liber* declarată.

Dacă provinciile unite s'au supus unor dispoziţii a vechei constituţii, cum sunt, (aceasta ne-o spune manifestul partidului naţional, de care am făcut menţiune) dispoziţiile, care rezultă din principiul monarhic şi parlamentar, aceasta au făcut-o din consideraţiuni de supremă necesitate şi înalt simţ politic, cea ce nu înseamnă, că au abordat dreptul lor la o nouă şi unitară organizaţie a statului român, pentru-că, după-cum zice manifestul menţionat al partidului naţional: „Adunarea naţională din Alba-Iulia a pretins cu votul unanim al obştei româneşti, că *statul român întregit să primească o nouă aşezare constituţională*".

Dl *Boilă* în expunerea de motive la anteproectul de Constituţie susţine, că Constituţia Regatului vechiu *de drept* nu se întinde asupra provinciilor alipite.

Totaşa şi manifestul partidului naţional român din 10 Oct. 1922.

C. Stere acceptă această părere a dlui Boilă şi a reprezentanţilor partidului naţional român, întregindu-o cu aceea, că *statul român întregit nici nu are constituţie.*

C. Berariu în opul său: „Noua Contituţie a României, Reflexiuni şi Anteproiect" îşi bazează „reflexiunile" sale pe teza principală, că Constituţia Regatului vechiu prin faptul juridic al unirii fără condiţiuni a provinciilor române către patria mamă se întinde de iure asupra acestora.

„Constituţia actuală, zice dl Berariu, în parte

nu se potriveşte cu împrejurările şi stările de acum. Aceasta s'a recunoscut şi de oficialitate şi de opinia publică. Alt mijloc de a asigura o Constituţie unitară pentru toată ţara nu există, decât modificarea vechei Constituţii sau înlocuirea ei cu una nouă."

Părerea dlui Berariu este, că constituţia Regatului vechiu este constituţia statului român întregit.

Această părere este împărtăşită de dl D. Ioaniţescu în expunerea de principii la anteproectul de Constituţie întocmit de cercul de studii al partidului naţional-liberal, precum şi *de marea majoritate atât a scriitorilor de drept constituţional, cât şi a barbaţilor nostri de stat.*

Să vedem acum, pentru ce este greşită părerea dlor Boilă şi C. Stere?

Sau cu alte cuvinte, să vedem, cari sunt *motivele de drept public, cari justifică părerea, că statul român întregit are ca prima constituţie, constituţia Regatului vechiu?*

Dnii C. Stere şi R. Boilă sunt de părerea, că unirea diferitelor provincii s'a întâmplat în mod necondiţionat în ce priveşte supunerea lor puterii suverane a statului român întregit.

Faţă de această afirmare trebue să conzultăm textul din chestiune a *declaraţiunilor de unire.* *Declaraţiunile de unire.*

Iată acest text:

1. *Adunarea naţională* a tuturor Românilor din Transilvania, Banat şi Tara Ungurească, adunaţi prin reprezentanţii lor îndreptăţi la Albalulia, în ziua de 18 Noemvrie (1. Dec.) 1918, decretează unirea acelor Români şi a tuturor teritoriilor locuite de dânşii, *cu România*".

2. „În numele Poporului Basarabiei, Statul Ţării declară: Republica democratică Moldovenească (Basarabia)... în puterea dreptului istoric şi dreptului de neam, pe baza principiului, că noroadele singure să'şi hotărască soarta lor, de azi înainte şi pentru totdeuna *se uneşte cu mama sa România*".

3. „Congresul General al Bucovinei, întrupând suprema putere a ţării şi fiind învestit singur cu putere legiuitoare *în numele suveranităţii naţionale hotărâm:* unirea necondiţionată şi pentru vecie a Bucovinei... *cu regatul României*".

Ce adevăruri *cu caracter de drept public* se desprind în mod classic din aceste declaraţiuni de unire? Următoarele trei adevăruri indelibile şi necontestabile:

1. Transilvania, Bucovina şi Basarabia au declarat unirea *pe baza dreptului de autodeterminare,* în numele suveranităţii naţionale;

2. Aceste teritorii locuite de Români au declarat unirea *fără condiţiuni,*

3. „Cu România", cu mama sa România", „cu regatul României", adecă cum am zice astăzi *cu regatul vechiu* şi *nu cu statul român întregit.*

Regatul României în urma unirei fără condiţiuni, recunoscută de tratatele de pace, *se întregeşte. Statul român întregit este Regatul României întregit, mărit cu Transilvania, Bucovina şi Basarabia,* care ele se unesc prin liberă voinţă şi fără condiţiuni, pe baza dreptului de autodeterminare, recunoscut, repet, de tratatele de pace.

Iată, teza susţinută de dnii C. Stere şi R. Boilă şi pusă în practică de partidul naţional român şi partidul ţărănesc *se află în contrazicere cu textul preciz al declaraţiunilor de unire, dar şi cu conştiinţa populară, pentru-că trăeşte în conştiinţa masselor populare şi a noastră a tuturora unirea cu Regatul României.*

Şi de oare-ce diferitele provincii s'au unit în mod necondiţionat cu Regatul României, *urmează, că aceste provincii s'au supus puterii suverane a Regatului României.*

Suveranitatea statului român întregit adecă a Regatului României întregit cu provinciile unite *nu este, după-cum susţin dnii C. Stere şi R.*

Boilă, suveranitatea colectivă a vechiului Regat şi a provinciilor unite, ci este suveranitatea Regatului României, cărei provinciile menţionate s'au supus fără condiţiuni şi din liberă voinţă, pe baza dreptului de autodeterminare.

Unirea provinciilor fără condiţiuni şi pe vecie către patria mamă adecă către Regatul României, care avea toate atributele suveranităţii de stat, a fost primită de către acesta prin organele sale constituţionale şi recunoscută, aprobată de tratatele pe pace.

Consecinţele juridice sale unirii.

Ce înseamnă *juridiceşte unirea fără condiţiuni şi pe vecie* a provinciilor către Regatul României *din voinţa lor liberă şi pe baza dreptului de autodeterminare ?*

Inseamnă, că fiecare provincie ca un corp suveran distinct, ca un subiect de drept public extern şi intern, în deplina posesiune a tuturor atributelor suveranităţii de stat, *abdică din liberă voinţă la această suveranitate, supunându-se suveranităţii statului român, care fiinţă sub forma de stat monarhică.*

Regatul României, ca stat suveran, prin organele sale constituţionale primeşte această supunere a provinciilor puterii sale suverane, iar tratatele de pace recunosc, aprobă acest acord al părţilor contractante suverane.

Din acest moment Regatul României de iure s'a întregit cu provinciile unite, întinzând suveranitatea sa adecă puterea sa suverană asupra acestor provincii, cari, repetăm, din libera lor voinţă şi fără condiţiuni abdică la suveranitatea lor, supunându-se suveranităţii Regatului României.

Din acest moment de iure vorbim de statul român întregit adecă de Regatul României întregit cu provinciile unite.

Acest stat român întregit din acest moment se prezintă şi fiinţază, că un stat unitar, cu unul şi acelaşi teritoriu, cu una şi aceaşi

populaţiune, cu una şi aceaşi putere de stat, (cu una şi aceaşi suveranitate.)

Suveranitatea statului român întregit este suveranitate unitară.

Suveranitatea statului român este în consecinţă suveranitate unitară, suveranitatea Regatului României, căreia s'au supus de bună voie provinciile unite.

Din momentul, în care Regatul României de iure se întregeşte cu provinciile unite, *aceste din urmă nu mai fiinţază, ca corpuri politice suverane, ci ca părţile întegrante ale teritoriului Regatului României.*

Din acest moment nu mai putem să vorbim de suveranitatea colectivă a vechiului Regat şi a provinciilor unite, pentru motivul, că aceste din urmă nu mai au suveranitate.

Statul român întregit din momentul înjghebării sale juridice este un stat unitar, iar nu un stat federal sau confederat.

Insuficienţa tezei, concepţiei, că suveranitatea statului român întregit înseamnă suveranitatea colectivă a vechiului Regat şi a provinciilor unite, rezultă din *consecinţele de drept public* ale acestei concepţii. Din această concepţie urmează anume, că provinciile şi după unirea lor recunoscută de tratatele de pace fiinţază ca corpuri politice suverane, având atributele suveranităţii de stat, cu teritoriu, populaţiune şi putere de stat aparte.

Concepţia această a dnilor C. Stere şi R. Boilă este din punctul de vedere al dreptului public modern *greşită,* iar din punct de vedere politic este o concepţie *imposibilă,* pentru-că unirea provinciilor cu patria mamă, s'a făcut cu scopul mărturisit în declaraţiunile de unire, de a se realiza statul unitar român, care a fost „visul neîmplinit", idealul Românilor de pretutindeni în cursul veacurilor până la înfăptuirea lui prin unirea diferitelor provincii cu patria mamă.

C. Stere şi R. Boilă emit părerea, că Constituţia din 1 luliu 1866 a Regatului vechiu

de drept nu este şi nu poate fi constituţia statului român întregit, pentru motivul, că provinciile unite s'au supus suveranităţii statului român întregit. Această suveranitate corespunde suveranităţii colective a vechiului Regat şi a provinciilor unite, iar Constituţia Regatului vechiu priveşte numai viaţa de stat şi suveranitatea acestuia, nu şi a provinciilor unite.

Noi am văzut, că *din textul, spiritul şi scopul* declaraţiunilor de unire rezultă în mod luminat, că provinciile unite s'au supus suveranităţii Regatului României.

Am văzut, că statul român întregit este Regatul României mărit cu provinciile unite, ca un stat unitar având elemente constitutive unitare.

Centralizaţiunea politică şi de guvernământ.

Am văzut, că din momentul întregirii de drept a Regatului României cu provinciile unite suveranitatea, puterea de stat a Regatului vechiu se întinde ipso iure asupra provinciilor unite şi în consecinţă trebue să admitem, că din acest moment Constituţia Regatului vechiu priveşte „viaţa de stat şi suveranitatea" Regatului României întregit cu provinciile unite adecă a statului român întregit, trebue să admitem, că din acest moment viaţa statului român întregit este dominată de principiile de drept public ale *centralizaţiunii politice şi de guvernământ, ca principiile de bază ale organizării statului unitar.*

Astfel după-ce Transilvania, Bucovina şi Basarabia au decretat unirea fără condiţiuni către patria mamă şi după-ce această unire a fost primită în mod constituţional de către Regatul vechiu şi recunoscută şi în temeiul principiilor de drept internaţional, a rezultat, ca consecinţă juridică a unirii tuturor provinciilor într'un singur stat, desfiinţarea de drept a organizaţiunii de guvernare în fiinţă a provinciile alipite şi fiinţarea unei organizaţiuni unitare de guvernare pentru statul român întregit.

Dela datul închiegării statului unitar român

provinciile alipite nu şi-au putut menţine organizaţiunea unor corpuri politice suverane şi aşa acele organe, care au avut atribuţiunea legiferării şi a guvernării generale, a trebuit să dispară.

Aşa trebue să înţelegem dispariţiunea Marelui Sfat Naţional şi a Consiliului Dirigent în Transilvania şi a Congresului general al Bucovinei şi al sfatului Ţării din Basarabia dinpreună cu organele centrale de guvernare, şi administrare generală din aceste provincii.

Este de esenţa statului unitar, ca funcţiunea legislativă să fie atribuţiunea unui singur organ pentru întreg teritoriul statului. Iată centralizaţiunea politică.

Şi este de esenţa statului unitar, ca ramurile şi funcţiunile de guvernământ să fie atributele distincte ale unor organe centrale, care împreună formează un întreg etic şi juridic — guvernul — cu diferitele departamente ministeriale, având aceste competenţă universală. Iată *centralizaţiunea de guvernamânt.*

Un Rege, un parlament un guvern, iată stâlpii puternici ai guvernării statului român unitar.

Organ legislativ unitar, organ executiv central şi unitar sunt consecinţele juridice ale întinderii suveranităţii Regatului României asupra provinciilor unite.

Normele juridice, cari reglementează şi stabilesc compoziţiunea, atribuţiunile şi funcţionarea organului legislativ unitar şi organului executiv central, unitar al statului român întregit sunt cele cuprinse *în constituţia Regatului vechiu.*

Din momentul întregii juridice a Regatului României cu provinciile unite, puterea de stat a Regatului vechiu se întinde ipso iure asupra provinciilor unite şi din acest moment constituţia Regatului vechiu priveşte „viaţa de stat şi suveranitatea" Regatului României întregit cu provinciile unite adecă a statului român întregit, pentru-că din acest moment viaţa statului român

întregit este dominată de principiile de drept public ale centralizării politice şi de guvernământ.

Centralizaţiunea politică reclamă funcţionarea unui organ legislativ unitar, iar centralizaţiunea de guvernământ reclamă funcţionarea unui organ executiv central, unitar.

Organul legislativ unitar pentru întreg statul român este: *Regele şi Reprezentanţa naţională,* (Adunarea deputaţilor şi senatul).

Organul executiv central, unitar pentru întreg statul român este: *Guvernul, cu departamentele ministeriale determinate de legi.*

Compoziţiunea, funcţionarea şi atribuţiunile acestor *„organe superioare de stat“,* utilizând terminologia franceză, sunt stabilite de Constituţia Regatului vechiu precum şi principiile fundamentale ale vieţii statului român întregit.

În consecinţă Constituţia Regatului vechiu reglementează elementele constitutive ale statului român întregit, precum şi raporturile reciproce ale acestora. În detaliu Constituţia Regatului vechiu din momentul întregii sale juridice cu provinciile unite determină *unitatea, indivizibilitatea, inalienabilitatea, intregitatea teritoriului de stat,* principiile generale privitoare la *drepturile şi datorinţele cetăţenilor* şi la organizaţia *puterii de stat,* în această sferă compoziţiune, atribuţiunile şi funcţionarea organelor principale ale vieţii de stat. Aceste organe sunt: Capul statului, Parlamentul, Guvernul (ministeriile) şi organul judiciar.

Dl Boilă şi manifestul menţionat al partidului naţional român *admit,* că provinciile unite s'au supus unor dispoziţiuni a vechei constituţii, după dl Boilă *„din consideraţiuni de supremă necesitate şi înalt simţ politic“,* iar manifestul menţionat admite aplicarea chiar de iure a dispoziţiilor constituţii Regatului vechiu, *„care rezultă din principiul monarhic şi parlamentar“.*

Dl profesor univerzitar de drept constitu-

ţional, *R. Boilă* în manualul de drept constituţional întocmit de Dsa pag. 19. la notiţa 2. ne învaţă următoarele: *„Astfel elementul teritorial se determină de legile vechiului Regat...“*

„Dobândirea şi pierderea cetăţeniei române se determină în parte de legile Regatului vechiu“.

„Instituţiunea Regală se determină de legile vechiului Regat“

„Constituirea Reprezentanţei naţionale se face pe baza legilor în vigoare în fiecare provincie a parte“.

Elementul teritorial, cetăţenia, instituţia regală, reprezentanţă naţională, despre a cărei funcţionare şi atribuţiuni nu face amintire dl Boilă şi aşa trebue să conchidem, că aceste încă sunt reglementate de legile Regatului vechiu, sunt elementele componente şi organele superioare ale statului, ale căror calităţi şi raporturi juridice către persoane statului sunt reglementate în constituţie, în speţă în Constituţia Regatului vechiu!

Dl Boilă se contrazice. Concepţia manifestului partidului naţional este greşită.

Iată cum dl Boilă în manualul său de drept constituţional ne învaţă, că *provinciile unite sunt supuse de drept dispoziţiilor Constituţiei Regatului vechiu* în ce priveşte reglementarea elementului *teritorial,* a dobândirei şi pierderii *cetăţeniei* în parte, a instituţiei regale şi a funcţionării şi gradului de competenţă a reprezentării naţionale, *iar în anteproectul de constituţie întocmit de Dsa afirmă tocmai contrariul: că provinciile unite nu s'au supus de drept dispoziţiilor vechii constituţii,* ci numai *de facto unor dispoziţii,* din supremă necesitate şi înalt simţ politic.

Contrazicerea este evidentă. Dl Boilă are două păreri diametral opuse asupra aceleiaşi chestiuni.

Contrazicerea este evidentă şi în manifestul partidului naţional, care susţine următoarea teză: Constituţia Regatului vechiu nu poate fi aplicată în provinciile unite, pentru-că nu a fost extinsă

prin voinţa naţională legal exprimată, *dar se aplică dispoziţiile, care rezultă din principiul monarhic şi parlamentar.*

Partidul naţional român admite aplicarea *de iure* a dispoziţiilor constituţiei Regatului vechiu, cari privesc principiul monarhic şi parlamentar, iar *pentru celelalte dispoziţii* reclamă, ca să fie extinse prin voinţa naţională legal exprimată.

Nu înţelegem, pentru-ce unele dispoziţiuni trebue „estinse", iar altele nu?

Nu înţelegem, pentru-ce se pot aplica de iure numai dispoziţiile privitoare la principiul monarhic şi parlamentar, dar nu totodată şi la celelalte *principii fundamentale ale vieţii de stat unitare, cum sunt în special:* suveranitatea naţională, separaţiunea funcţiunilor principale, guvernământul reprezentativ şi parlamentar (adecă regimul parlamentar şi sistemul de guvernare parlamentar), răspunderea guvernamentală?

Părerea dlui C. Stere este imposibilă.

C. Stere acceptă teza susţinută de dl Boilă în anteproectul său de constituţie, dar nu în întregime. Dl Stere nu admite, că provinciile unite s'ar fi supus nici chiar *de facto* dispoziţiunilor Constituţiei vechi. Aceste dispoziţii ar fi trebuit întinse asupra provinciilor unite cu „voinţa lor liber şi expres declarată".

Dl Stere este de părerea, că statul român întregit nici nu are constituţie. Nu dovedeşte însă cu argumente de drept public această afirmare, ci se îndestuleşte a cita un pasagiu din manualul de drept constituţional al profesorului francez, *A. Esmein,* în care autorul francez admite, că „pentru moment ţara se află fără constituţie".

Dl Stere zice: „Am subliniat cuvintele: „pentru moment ţara se află fără constituţie". „Aceasta este cazul României de astăzi".

Este natural, că în principiu putem admite, că pentru moment o ţară se poate afla fără

constituţie, dar în cazul de faţă trebue să cunoaştem *motivele de drept public*, pentru cari şi în virtutea cărora statul român întregit nu are constituţie.

Dl Stere nu ne dă argumente de drept public *pozitiv*. Dsa zice: „Statul Român, prin voinţa naţiunii întregi, exprimaţă în Declaraţiunile de unire, e constituit pe temeiul principiului de suveranitate naţională, în forma de monarhie constituţională".

„Această presupune pe de o parte colaborarea dintre Coroană si Naţiune la legiferare şi guvernare, *după normele şi uzurile dreptului constituţional modern*; iar pe de alta parte garanţiile drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti, fără de cari nu poate fi nici un regim constituţional".

„*Orice guvernare împotriva acestor norme este ilegală*".

Am văzut mai sus contrazicerile, în cari s'au încurcat dl Boilă şi reprezentanţii partidului naţional. Dl Stere urmează o direcţie hotărâtă, dar greşită; în concluzia finală, pe care o cităm mai sus, ajunge însă şi Dsa în contrazicere.

Dsa afirmă, că statul român înfregit nu are constituţie, dar se guvernează potrivit principiilor constituţionale, *guvernarea în contra acestora este ilegală*. Întrebăm, pentru-ce ilegală, când nu sunt legi constituţionale sau lege constituţională?

Părerea noastră este, că doctrina constituţională şi dreptul pozitiv constituţional se rezbună totdeuna, când voim să-le modelăm după interesele de partid.

În cele expuse mai sus am dovedit cu adevărurile ireductibile ale dreptului public modern, că.

1. *Provinciile unite nu s'au supus suveranităţii statului român întregit, ci suveranităţii Regatului României.*

2. *Suveranitatea statului român* întregit nu *este* suveranitatea colectivă a Regatului vechiu

şi provinciilor unite, ci *suveranitatea unitară a Regatului României întregit cu provinciile unite.*

3. Constituţia Regatului vechiu s'au întins de drept asupra provinciilor unite, nu a fost nevoe să fie extinsă prin voinţa expres şi liber declarată a provinciilor unite.

În consecinţă prima constituţie a statului român întregit este constituţia din 1866 a Regatului vechiu.

III.

Constituţia Regatului vechiu a trebuit modificată. Procedura modificării. Caracterul juridic al nouei constituţii. Care constituţie este în fiinţă?

Constituţia Regatului vechiu a trebuit modificată.

Acum se impune întrebarea, că Constituţia Regatului vechiu acum în vigoare şi în provinciile unite se potriveşte cu împrejurările şi stările statului român întregit? Se ridică chestiunea, că această constituţie poate împlini *baza juridică şi fundamentul moral* al statului român întregit, având menirea unui stat *modern, constituţional, juridic şi cultural?*

Toţi autorii anteproectelor de constituţie, opinia publică a ţării, bărbaţii nostri de stat sunt de acord, că *Constituţia din 1866 trebue modificată, pentru-că nu corespunde împrejurărilor schimbate* şi pentru-că în *construcţia ei veche nu poate fi baza juridică* şi fundamentul moral al statului român întregit, ca stat modern constituţional, juridic si cultural.

Nu vom examina în detalii această chestiune, ne mărginim a adăuga, că modificarea vechei constituţii era necesară şi pentru motivul, că provinciile unite în declaraţiunile de unire şi-au esprimat dorinţa, ca statul român întregit să şi capete o nouă aşezare constituţională.

Modificarea Constituţiei vechi o pretindea întreaga opinie publică a statului român întregit. Deosebirea era numai acolo, că unii se pronunţau pentru modificare partială, iar alţii pentru modificare integrală.

Cei cari preconizau modificarea parţială, invoacă argumente de dublu caracter, un argu-

ment de ordin constituţional şi altul de ordin politic.

Argumentul de ordin constituţional este, că art. 128 al Constituţiei vechi nu admite modificarea întegrală. Argumentul de ordin politic este, că constituţia vechie primind unele modificări impuse de împrejurările schimbate şi adaptată scopurilor statului român *unitar şi naţional,* va fi o aşezare constituţională potrivită, nu e nevoe de modificarea ei integrală.

Acei, cari preconizau modificarea integrală, învocă iarăşi un argument de drept constituţional, că art. 128 al Constituţiei vechi admite modificarea integrală şi un alt argument de ordin politic, că împrejurările schimbate şi concepţiile noui asupra problemelor de stat reclamă în mod imperios şi categoric modificarea integrală.

Discuţia în această materie se poate considera încheiată cu triumful părerii din urmă, pe care o împărtăşim şi noi.

Odată această discuţie încheiată s'a ridicat chestiunea: *care trebue să fie procedura* de urmat la *modificarea constituţiei.* *Procedura la modificarea Constituţiei*

Din punct de vedere al *dreptului formal* această chestie se prezintă în modul următor: Constituţia din 1866 în titlul VII. art. 128 prevede *modalităţile şi formalităţile revizuirii Constituţiei, fie parţială, fie integrală. Acum, modificarea Constituţiei după dreptul formal trebuia să se efeptuiască în temeiul prevederilor art. 128 al Constituţiei vechi.*

De fapt însă corpurile legiuitoare constituante au fost convocate, fără să se ia în considerare prescripţiunile menţionate ale constituţiei vechi şi totuşi *toată lumea a căzut de acord, că parlamentele de până acum au avut caracterul unor Constituante.*

Chiar şi dl *Boilă* admite această părere. Iată ce spune dl Boilă în manualul de drept constituţional pag. 23. la notiţa 2): *Nu se*

poate nega de altă parte, că în urma împrejurărilor schimbate, adunările convocate sunt privite de întreaga ţară, ca adunări, cari au toată competinţa nu numai de a modifica Constituţia veche, dar chiar de a legifera o nouă constituţie."

Corpurile legiuitoare convocate la 20 Noemvrie 1919 şi dizolvate în ziua de 29 Martie 1920, precum şi corpurile legiuitoare convocate la 20 Iunie 1820 şi dizolvate în Ianuarie 1922, „nu sunt, zice *dl Boilă*, Adunări Constituante, prevăzute de Constituţie."

„Nu se poate însă nega de altă parte, că în urma împrejurărilor schimbate, Adunările convocate sunt privite de întreagă ţară, ca Adunări, cari au toată competinţa nu numai de a modifica Constituţia veche, dar chiar de a legifera o Constituţie nouă", adaugă dl Boilă.

Toată lumea este de acord, că parlamentele de până acum ale României întregite nu au fost convocate cu respectarea art. 128 din Constituţia ţării şi totuşi, după cum bine zice dl Boilă, toate parlamentele de până acum au fost considerate ca parlamente constituante.

Pentru-că după-cum afirmă *dl Berariu:* „Nu remâue deci altă eşire, decât de a se pleca înaintea comandamentului împrejurărilor cari nu mai permit, ca statul, fără compromitarea serioasă a existenţei sale, să perziste în actuala criză de drept, însoţită de consecinţi nefaste".

„Ţara are nevoe de o repentină sforţare eroică pentru consolidarea ei, prin instalarea unui drept fundamental unitar, cert în toate părţile ţării recunoscut şi necontestat".

„Această sforţare nu poate fi caracterisată ca o lovitură de stat, — idee pe alocuri esprimată — ci ca o înţeleaptă cunoaştere şi neşovăită urmărire a intereselor superioare de stat."

„Când prin urmare M. S. Regele în decretul de convocare a Parlamentului, l'a declarat

de constituantă, atunci supremul organ al statului a exercitat un imperium eminens, nu al său, fiindcă Constituţia nu i-l atribue, ci al naţiunii, ca un mentor şi reprezentant conştienţios al ei, care a dat expresie vie necesităţilor severe ale timpului".

Împărtăşim în mod integral părerile dlor Boilă, Berariu, Em. Antonescu în ce priveşte caracterul legal şi constituant al parlamentelor de până acum ale României întregită.

Suntem şi noi de părerea, că: „Scopul Constituţiei este de a asigura prin norme de drept existenţa statului . . ., în momentul însă, când unele din normele ei contrariază însaşi existenţa statului, atunci nu statul trebue să renunţe, ci ele trebue să lase calea liberă".

Suntem si noi de părerea, că atunci, când M. Sa Regele în decretul de convocare a parlamentului declară parlamentul de Constituantă, în urma împrejurărilor schimbate, de care face amintire dl Boilă, nu comite faptul loviturei de stat, având consimţământul ţării întregi.

Caracterul juridic al parlamentului actual.

Şi dacă corpurilor legiuitoare convocate în Martie 1922 nu le recunoaştem caracterul de Constituantă şi nici chiar caracterul legalităţii, aceasta o facem pentru motivul, *că aceste corpuri legiuitoare nu sunt produsul exerciţiului liber şi sincer al dreptului electoral al cetăţenilor.*

Liberul exerciţiu al dreptului electoral al cetăţenilor a fost împiedecat din partea guvernului în aşa măsură, că alegătorii, cetăţenii activi, naţiunea nu şi a putut esprima voinţa, asupra principiilor fundamentale ale asezării şi organizării vieţei de stat, nu şi-a putut alege reprezentanţii pe cari i-a ţinut mai capabili să mijlocească această voinţă.

Corpurile legiuitoare de acum sunt produsul actelor de violenţă, fraudelor, furturilor de urnă, a desconsiderării totale a drepturilor fundamentale şi politice ale cetăţeanului, nu

sunt legalmente şi liber alese şi în consecinţă nici de iure, nici de facto nu pot ţine locul reprezentanţei naţionale.

Corpurile legiuitoare de acum nu sunt legale, pentru motivul, că nu sunt constituite pe baza principiului înscris în constituţie şi legi a alegerilor parlamentare libere şi fiind-că nu sunt legale, este natural, că cu atât mai puţin pot ţine locul unor corpuri legiuitoare constituante.

Din punctul de vedere strict al dreptului constituţional, lăsând la o parte punctul de vedere politic, cari amândouă se complectează în acest caz, corpurile legiuitoare de acum ale României întregite sunt a se considera ca neavând caracterul legal al reprezentanţei naţionale şi cu atât mai puţin al unor corpuri legiuitoare constituante. De aci urmează, că aceste corpuri legiuitoare de iure nu pot confecţiona legi ordinare, cu atât mai puţin constituţionale. Nu au fost în drept a legifera noua constituţie a statului român.

Acest punct de vedere îl împărtăşesc barbaţii noştri de stat în marea lor majoritate, precum şi scriitorii de drept public cu puţine excepţii şi toate partidele de opoziţie.

Astfel se ridică chestiunea de a şti: Constituţia nouă legiferată de actualele corpuri legiuitoare şi sancţionată de M. Sa Regele ce caracter juridic are?

Caracterul juridic al nouei Constituţii.

Caracterul juridic al nouei constituţii se desprinde în mod clar din cele expuse mai sus.

Pentru motivul, că corpurile legiuitoare nu sunt legale şi pentru această consideraţie nu pot fi constituante, urmează că nu pot confecţiona legi — nici ordinare, nici constituţionale. In consecinţă noua constituţie adoptată de actualele adunări şi sancţionată de M. Sa Regele, *nu este lege.*

Legea este — după constituţia vechie, opera colectivă a Regelui şi a Reprezentanţei

naţionale adecă a Adunării deputaţilor şi Senatului.

In cazul de faţă însă nu avem Reprezentanţă naţională legalmente constituită, legală; hotărârile, deciziunile, enunţiaţiunile acestei reprezentanţe nu pot ave valabilitate juridică. Şi întru-cât aceste hotărâri sunt aprobate subt forma sancţiunii regale de catre M. Sa Regele, ca organ constituţional legalmente construit, aceasta nu înseamnă, că sancţiunea regală să poată produce un efect juridic, prin care hotărârile de iure neexistente ale unor adunări lipsite de bază legală, să'şi capete, ca prin o minune, existenţa, valabilitatea de drept.

Aprobarea, sancţiunea regală în acest caz înseamnă, că M. Sa Segele adoptă hotărârea celor două corpuri legiuitoare, **de lege** *neexistente*, ca hotărârea sa proprie, *dându-i acea putere de drept, ce i-o poate da după constituţie.*

Ştim, că *Constituţia nu-i dă drept Regelui, ca să facă legi. Hotărârea M. S. Regelui, care cuprinde în sine noua constituţie, nu este lege. Este un regulament regal.*

Reforma constituţională, lovitura de stat, revoluţia

Acum, dacă ne punem întrebarea, că o constituţie în cursul evoluţiei istorice cum poate fi modificată, ştiinţa politică şi dreptul public modern ne dau răspunsul următor:

1. constituţia poate fi modificată de către organele determinate de constituţie şi în modul fixat de constituţie şi drept, în acest caz vorbim despre *reforma constituţională;*

2. constituţia poate fi modificată de către organele determinate de constituţie, dar nu în modul fixat de constituţie şi drept, în acest caz vorbim despre *lovitura de stat;*

3. pe urmă constituţia poate fi modificată nu de către organele statornicite prin constituţie şi nu în modul şi pe lângă formalităţile determinate de constituţie şi drept, în acest caz vorbim despre *revoluţie.*

Aplicând aceste principii asupra modificării

constituţiei vechi a statului român întregit, aflăm, că această constituţie a fost modificată de către un organ constituţional, care este M. Sa Regele, dar nu în modul şi pe lângă formalităţile stabilite de constituţie, ci cu desconsiderarea normelor constituţionale şi juridice. Iată cazul loviturei de stat, iată cazul constituţiei octroiate!

Iată pentru-ce M. Sa Regele n'a depus jurământul pe „noua constituţie"!

Iată pentru ce avem noi o problemă constituţională!

Dl C. Stere şi partidul ţărănesc nu recunosc această constituţie, precum nu au recunoscut constituţia Regatului vechiu, ca având valabitate pentru întreg statul român.

C. Stere şi partidul ţărănesc remân consecuenţi pe lângă concepţia, ca statul român întregit nici până azi nu are constituţie.

Dl Boilă şi reprezentanţii partidului naţional român nici ei nu recunosc constituţia nouă ci remân pe lângă concepţia examinată şi expusă de noi în detalii.

In ultima analiză, exceptând partidul liberal, nici un partid nu admite, că nouă constituţie ar dispune de criteriile esenţiale unei constituţii. Totaşa scriitorii de drept în marea lor majoritate.

Care constituţie este în fiinţă?

Urmând punctul nostru de vedere trebue să ne punem întrebarea, că între atari împrejurări, care este constituţia în vigoare *de iure: constituţia nouă sau constituţia veche, pe care am admis'o ca prima constituţie a statului român întregit?*

Răspunsul este foarte uşor. Noi pe lângă un examen strict juridic al chestiei constituţionale am ajuns la concluziunea, că *noua constituţie de drept este un regulament regal, iar un regulament regal nu poate suspenda, modifica sau desfiinţa o lege — fie ordinară, fie constituţională.*

Părerea noastră este, că de drept constituţia nouă este a se considera ca neexistentă,

remănând în ființă — neștirbită — constituția veche.

Părerea noastră este, că constituția veche de iure nu este desființată prin noua constituție votată de actualul parlament, pentrucă această nouă constituție nu dispune de criteriile adevărate și necontestate ale unei legi fundamentale de organizare politică.

Părerea noastră este, că avem constituție în ființă pentru întreg statul român, aceasta însă este constituția veche, iar nu cea nouă, în consecință trăim subt un regim constituțional legalmente definit.

Este insă un antagonism pronunțat între starea juridică și cea faptică. *De iure* avem *o* constituție, de facto avem *alta* constituție, de o potrivă nerespectate! Și așa anarhia se prezintă la toate răspântiile vieții de stat!

Problema constituțională la noi nu este soluționată! Va fi soluționată numai atunci, când anarhia, care s'a făcut stăpână azi pe tot cuprinsul vieții de stat subt forma unei *crize de drept, care amenință nu numai unitatea politică, dar chiar și existența statului, va fi desființată prin o lege constituțională, confecționată de organele constituționale și în modul și forma prescrise de drept, ca o emanațiune a suveranității naționale*, principiu recunoscut atât în raporturile internaționale, cât și în raporturile interne ale statelor suverane.

De acelaş autor:

Problema administrativă a Statului român întregit, Oradea-Mare 1923, 80 pag., preţul . . . .

Chestia minorităţilor şi Uniunea maghiară . . . . . Sub tipar.